

**Tieliikenteen automaatioon liittyvää
sääntelyä valmisteleva työryhmä**

5.11.2021

Tieliikenteen automaatioon liittyvää sääntelyä valmisteleva työryhmä

Asettaminen Liikenne- ja viestintäministeriö on tänään tekemällään päätöksellä asettanut työryhmän valmistelemaan tieliikenteen automaatioon liittyvää sääntelyä.

Toimikausi 5.11.2021-30.6.2023

Tavoitteet Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti 4.5.2021 hankkeen tieliikennettä koskevan Wienin kansainvälisen tieliikennesopimuksen muutosten hyväksymiseksi ja tarvittavan kansallisen sääntelyn valmistelemiseksi. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa tieliikenteen automaatiokehityksen hyödyntäminen Suomessa.

Liikenteen automaation avulla tulevaisuuden liikenne on nykyistä turvallisempaa, kestävämpää ja tehokkaampaa. Automaation avulla on mahdollista vauhdittaa laajempien yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista, kuten tehokkaampien liikkumisen palveluiden tarjoamista kaupunkialueilla sekä kehittää haja-asutusalueen palveluita ja tukea kestävyystavoitteiden saavuttamista.

Automaattisten ajojärjestelmien käyttäminen ei nykytilassa ole mahdollista, vaan ajoneuvolla on oltava Wienin kansainvälisen tieliikennesopimuksen säännösten mukaan (ihmis)kuljettaja. Sopimusmuutoksilla ja niiden kansallisella täytäntöönpanolla mahdollistetaan se, että ajoneuvon dynaamisesta hallinnasta vastaa automaattinen ajojärjestelmä, joko koko ajoneuvon kulkemalla matkalla tai osalla siitä.

Wienin kansainvälisen tieliikennesopimuksen muutokset mahdollistavat sellaisen edistyksellisen sääntelyn antamisen, jonka avulla kehittyneen tieliikenteen automaation hyödyntäminen on mahdollista. Asiaan liittyy erityisesti eri toimijoiden velvollisuuksiin ja vastuisiin liittyviä haastavia kysymyksiä, joita ei ole ratkaistu myöskään kansainvälisellä tasolla. Suomi toimii aktiivisesti näiden kysymyksen selvittämiseksi niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Tausta Hankkeen taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman Elinvoimainen Suomi –kokonaisuuteen kuuluvat liikenteen automaation edistämistoimet. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan kattavaa liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelma. Suunnitelmassa tarkastellaan muun muassa automaatiokehityksen tämän hetkistä tilaa, oikeudellisia kysymyksiä ja sääntelykehikon kehittämistarpeita sekä liikenteen automaation tarvitsemää digitaalista infrastruktuuria. Suunnitelman pohjalta valmistellaan myös valtioneuvoston periaatepäätöstä liikenteen automaation edistämisestä.

YK:n Euroopan talouskomission alaisuudessa työskentelevä liikenneturvallisuustyöryhmä (WP 1) hyväksyi 81. istunnossaan 21.-25.9.2021 ehdotuksen, jolla Wienin kansainväliseen tieliikennesopimuksen (SopS 30/1986) 1 artiklaan lisättäisiin uudet

ab ja ac alakohdat sekä lisättäisiin uusi 34 bis artikla. Muutosten odotetaan tulevan voimaan 15.7.2022. Muutokset eivät itsessään suoraan muuta Suomen oikeustilaa, koska ne edellyttävät tarkempaa kansallista sääntelyä.

Tehtävät

Hankepäättöksen mukaisesti työryhmässä tarkastellaan ainakin seuraavia keskeisiä kysymyksiä:

- Automaattisten ajojärjestelmien kehittämiseen, ylläpitoon, hyödyntämiseen ja käyttöön sekä käytöstä poistoon liittyvien toimijoiden roolien sekä rooleihin liittyvien velvollisuuksien ja oikeuksien määrittäminen,
- Velvoitteiden ja vastuiden kohdistumisen selkeyttäminen uudessa toimintaympäristössä sekä vastuullisuuden kulttuurin syntyminen tukemisen sääntelyn keinoin,
- Algoritmien läpinäkyvyyden varmistaminen ja kyberturvallisuuden huomioiminen,
- Ihmisen ja koneen väliseen vuorovaikutukseen liittyvän läpinäkyvyyden varmistamisen elementtien luominen,
- Tarvittavan osaamisen kehittäminen.

Hankkeessa valmistellaan ensin arviomuistio tarvittavista muutoksista sekä myöhemmässä vaiheessa luonnos hallituksen esitykseksi. Työ tehdään virkatyönä, ja työryhmän tehtävänä on tukea valmistelua tiiviissä yhteistyössä virkamiesvalmistelun kanssa.

Organisointi

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4a §:n 1 momentin mukaan valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Saman pykälän 3 momentin mukaan viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita tässä pykälässä tarkoitettuihin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden. Jäsenten nimeämispyyntö lähetettiin 65 taholle ja vastaus saatiin 39 toimijalta. Näistä vain yksi nimesi molempia sukupuolia olevat ehdokkaat ja toinen ilmoitti, ettei sillä ole mahdollisuutta nimetä enempää kuin yksi ehdokas.

Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri huomioiden työryhmässä naisia on 28,57 %. Koska edustajat ovat valikoituneet neuvottelukuntaan asemansa, tehtäviensä ja erityisasiantuntemuksensa perusteella, on katsottava, että olemassa on sellaisia tasa-arvolaisissa edellytetyjä erityisiä syitä, joiden vuoksi työryhmää asetettaessa voidaan poiketa eri sukupuolten edustusta koskevasta vaatimuksesta.

Ohjausryhmän jäsenet:

Puheenjohtaja
Lainsäädäntöneuvos Kirsi Miettinen
Liikenne- ja viestintäministeriö

Varapuheenjohtaja
Liikenneneuvos Kimmo Kiiski
Liikenne- ja viestintäministeriö

Jäsen
Lainsäädäntöneuvos Riitta Haapasaari
Oikeusministeriö

Jäsen
Poliisitarkastaja Jari Pajunen
Sisäministeriö

Jäsen
Yhteyspäällikkö Janne Miettinen

Ilmatieteenlaitos

Jäsen
Päällikkö Eetu Pilli-Sihvola
Liikenne- ja viestintävirasto

Jäsen
Poliisitarkastaja Tuomo Katajisto
Poliisihallitus

Jäsen
Ylitarkastaja Meeri Blomberg
Tietosuojavaltuutetun toimisto

Jäsen
Osastonjohtaja Jan Juslén
Väylävirasto

Jäsen
Liikenteenhallintavastaava Jani Huttula
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Jäsen
Yksikönpäällikkö Marko Mäenpää
Helsingin kaupunki

Jäsen
Projektipäällikkö Mika Kulmala
Tampereen kaupunki

Jäsen
liikenneinsinööri Heikki Alkila
Vantaan kaupunki

Jäsen
Professori Kari Tammi
Aalto-yliopisto

Jäsen
Tekninen johtaja Jouko Sohlberg
Autoalan Keskusliitto AKL ry

Jäsen
Viestintäpäällikkö Jukka Tolvanen
Autoliitto

Jäsen
Toimitusjohtaja Mari Vasarainen
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry

Jäsen
Lakimies Teemu Nieminen
Autotuojat ja -teollisuus ry

Jäsen
Ecosystem Lead Esa Lindqvist
Business Finland Oy

Jäsen
Johtava asiantuntija Tiina Haapasalo

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Jäsen
Joukkoliikennesuunnittelija Essi Kyllönen
Helsingin seudun liikenne (HSL)

Jäsen
Toimitusjohtaja Marko Forsblom
ITS Finland ry

Jäsen
Tutkimusjohtaja Ville Henttu
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Jäsen
Kehityspäällikkö Juho Suomi
Kaupan liitto ry

Jäsen
Johtava asiantuntija Päivi Wood
Keskuskauppakamari

Jäsen
Lakimies Minna Anttonen
Liikennevakuutuskeskus

Jäsen
Toiminnanjohtaja Sampsa Lindberg
Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry

Jäsen
Sidosryhmäpäällikkö Mikko Savola
Linja-autoliitto

Jäsen
Toimitusjohtaja Pekka Aaltonen
Logistiikkayritysten Liitto ry

Jäsen
Innovaatiojohtaja Oscar Nissin
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Jäsen
Yliopistonlehtori Pertti Seppänen
Oulun yliopisto

Jäsen
Johtava asiantuntija Jari Konttinen
Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Jäsen
Kasvupäällikkö Mika Rytönen
Roboride

Jäsen
Portfolio Manager Timo Mustonen
Sensible 4 Oy

Jäsen

Kehittämispäällikkö Johanna Vilkuna
Suomen Kuntaliitto ry

Jäsen
Yhdistyksen toimitusjohtaja Markku Henttinen
Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys LOGY ry

Jäsen
Ekonomisti Sampo Seppänen
Suomen Yrittäjät

Jäsen
Tutkijatohtori Roni Utriainen
Tampereen yliopisto

Jäsen
Johtaja, kestävä kehitys Helena Soimakallio
Teknologiateollisuus ry

Jäsen
Research Team Leader Matti Kutila
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Jäsen
Projektipäällikkö Heli Siirilä
Vaasan yliopisto

Sihteeri
Ylitarkastaja Jenni Korhonen-Pereira Coutinho, Liikenne- ja viestintäministeriö

Työryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita ja sidosryhmiä.

Työryhmällä voi olla tarvittava määrä alatyöryhmiä. Alatyöryhmien teemat valikoituvat työn edetessä, ja ne voivat tarvittaessa työstää myös yksittäisiä haasteelliseksi koettuja kysymyksiä. Alatyöryhmiin voivat osallistua kaikki työryhmän jäsenet oman valintansa mukaan vapaamuotoisen ilmoittautumismenettelyn perusteella.

Kustannukset ja rahoitus Työryhmän työ tehdään virkatyönä. Kokouspalkkioita ei makseta. Kukin taustayhteisö vastaa edustajiensa mahdollisista matka- ja majoituskuluista.

Minna Kivimäki
Kansliapäällikkö

Laura Eiro
Osastopäällikkö, ylijohaja

Jakelu

Työryhmän puheenjohtajat, jäsenet ja sihteeri